

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtru[m] secundu[m] diguitate[m] uirtutu[m] q[uod] b. peccata
opponunt[ur].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

nus: quia nihil residuum est de habitu opposito. vn de non minus est mortuus aliquis primo die mortis, & tertio, uel quarto, quam post annum, quādo iam cadauer fuerit resolutū. Et similiter non est magis tenebrosa domus, si lucerna sit operta pluribus uelaminibus, quam si sit operta uno solo uelamine totum lumen intercludente. Est autem alia priuatio non simplex, sed aliquid retinens de habitu opposito, quæ quidem priuatio magis consistit in corrupti, quam in corruptū esse: sicut ægritudo, quæ priuat debitā commensurationem humorum, ita tñ q̄ aliquid eius remaneat, alioquin non remaneret animal uiuum. & simile est de turpitudine, & alijs huiusmodi. Huiusmodi autem priuationes recipiunt magis & minus ex parte eius, quod remanet de habitu contrario. Multum enim refert ad ægritudinem, uel turpitudinem, utrum plus, uel minus à debita commensuratione humorum, uel membrorum recedatur. Et similiter dicendum est de uitijs, & peccatis: sic enim in eis priuatur debita commensuratio rōnis, ut non totaliter ordo rōnis tollatur, alioquin malum si sit integrū, destruit seipsum, ut * dicitur in 4. Eth. Non enim posset remanere substantia actus, uel affectio agentis, nisi aliquid remaneret de ordine rationis, & ideo multū interest ad grauitatem peccati, utrum plus, uel minus recedatur à rectitudine rationis. Et secundum hoc dicendum est, quod non omnia peccata sunt paria.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod peccata committere non licet propter aliquam deordinationē quam habēt, unde illa, quæ maiorem deordinationem continēt, sunt magis illicita, & per consequēs grauiora peccata.

AD SECUNDVM dicendum, quod ratio illa procedit de peccato, ac si esset priuatio pura.

AD TERTIVM dicendum, quod uirtutes sunt æquales proportionaliter in uno & eodem, tamen una uirtus præcedit aliam dignitate secundum suam speciem unus etiam homo est alio uirtuosior in eadem specie uirtutis, ut * supra habitum est. Et tamen si uirtutes essent pares, non sequeretur uitia esse paria, quia uirtutes habent connexionem, non autem uitia, seu peccata.

ARTICVLVS III.

Utrum grauitas peccatorum uarietur secundum obiecta.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod peccatorum grauitas non uarietur secundū obiecta. Grauitas enim peccati pertinet ad modum, uel qualitatem ipsius peccati, sed obiectum est materia ipsius peccati. ergo secundum diuersa obiecta, peccatorum grauitas non uariatur.

¶ 2. Præter. Grauitas peccati est intensio malitiæ ipsius, peccatum autem nō habet rōnem malitiæ ex parte conuersionis ad propriū obiectū, quod est quoddā bonum appetibile, sed magis ex parte auersionis. ergo grauitas peccatorum nō uariatur secundū obiecta.

¶ 3. Præter. Peccata, quæ habent diuersa obiecta, sunt diuersorum generum, sed ea quæ sunt diuersorum generum, non sunt comparabilia, ut probatur in 7. Phys. * ergo unum peccatum non est grauius altero secundum diuersitatem obiectorum.

SED CONTRA. Peccata recipiunt speciem ex obiectis, ut ex * supradictis patet, sed aliorum peccatorum unum est grauius altero secundum suam speciem, sicut homicidium furto. ergo grauitas peccatorum differt secundum obiecta.

A RESPON. Dicendum, quod sicut ex * supradictis patet, grauitas peccatorum differt eo modo, quo una ægritudo est alia grauior. Sicut enim bonum sanitatis consistit in quadā commensuratione humorū per conuenientiam ad naturam animalis, ita bonū uirtutis consistit in quadā commensuratione humani actus secundum conuenientiam ad regulā rationis. Manifestum est autem, quod tanto est grauior ægritudo, quanto tollitur debita humorū commensuratio per commensurationē prioris principijs, sicut ægritudo, quæ puenit in corpore humano ex corde, quod est principium uitæ, uel ex aliquo quod appropinquat cordi, periculosos est. unde oportet et quod peccatū sit tanto grauius, quanto deordinatio contingit circa aliquod principium, quod est prius in ordine rationis. Ratio autē ordinat oīa in agibilibus ex fine, & ideo quanto peccatū contingit in actibus humanis ex altiori fine, tanto peccatū est grauius. Obiecta autē actuum sunt fines eorum, ut ex * supradictis patet, & ideo secundum diuersitatem obiectōrum attendit diuersitas grauitatis in peccatis, sicut patet quod res exteriores ordinant ad hominē, sicut ad finem, homo autē ordinatur ulterius in Deū, sicut in finē. Unde peccatū, quod est circa ipsam substantiā hominis, sicut homicidiū, est grauius peccatō, quod est circa res exteriores, sicut furtum. & adhuc est grauius peccatū quod immediate contra Deū committitur, sicut infidelitas, blasphemia, & hōi. In ordine quorūlibet horum peccatorū, unum peccatū est grauius altero, secundum quod est circa aliquid principalius uel minus principale. Et quia peccata habent speciem ex obiectis, scilicet grauitatis, quæ attenditur penes obiecta, est prima & principalis, quasi consequēs speciē.

B AD PRIMVM ergo dicendum, quod obiectum est materia circa quam terminatur actus, habet tamen rationem finis, secundum quod intentio agentis fertur in ipsum, ut * supra dictum est, forma autem actus moralis dependet ex fine, ut ex superioribus * patet.

C AD SECUNDVM dicendum, quod ex ipsa indebita conuersione ad aliquod bonum commutabile, sequitur auersio ab incommutabili bono, in qua perficitur ratio mali, & ideo oportet, quod secundum diuersitatem eorum quæ pertinent ad conuersionē, sequatur diuersa grauitas malitiæ in peccatis.

D AD TERTIVM dicendum, quod omnia obiecta humanorum actuum habent ordinem adinuicem, & ideo omnes actus humani quodammodo conueniunt in uno genere, secundum quod ordinantur ad ultimum finem, & ideo nihil prohibet omnia peccata esse comparabilia.

ARTICVLVS IIII.

Utrum grauitas peccatorum differat secundum dignitatem uirtutum, quibus opponuntur.

E AD QVARTVM sic proceditur. Vt quod grauitas peccatorum non differat secundū dignitatem uirtutum, quibus peccata opponuntur, ut, si maiori uirtuti grauius peccatū opponatur, quia, ut dicitur Pro. 15. In abundantia iustitiæ uirtus maxima est. sicut autem dicit Dominus Matt. 5. Abundans iustitia cohibet iram, quæ est minus peccatum quam homicidiū, quod cohibet minor iustitia. ergo maxima uirtuti opponitur minimum peccatum.

¶ 2. Præter. In 2. Eth. * dicitur, quod uirtus est circa difficile, & bonum. ex quo uidetur, quod maior uirtus sit circa magis difficile, sed minus est peccatū si ho-

Ar. præced.

q. 79. art. 9. ad 2.

D. 991a

q. 72. art. 3. ad 2.

q. præced. art. 6. & q. 18. art. 6.

2. 2. q. 20. art. 3. & q. 116. art. 2. cor. & q. 119. art. 3. cor. & mal. q. 2. art. 10.

Cap. 3. circa faciem, 20. j.

mo

mo deficiat in magis difficili, quam si deficiat in minus difficili, ergo maiori uirtuti minus peccatum opponitur.

¶ 3 Præter. Charitas est maior uirtus, quam fides, & spes, ut dicitur 1. ad Cor. 13. Odium autem quod opponitur charitati, est minus peccatum quam infidelitas, uel desperatio, quæ opponuntur fidei, & spei, ergo maiori uirtuti opponitur minus peccatum.

SED CONTRA est quod Philosophus dicit in 8. Eth. * quod pessimum optimo contrarium est. optimum autem in moralibus est maxima uirtus: pessimum autem grauissimum peccatum. ergo maxima uirtuti opponitur grauissimum peccatum.

RESPON. Dicendum, quod uirtuti opponitur ali quod peccatum, uno quidem modo principaliter, & directe, quod scilicet est circa idem obiectum. nã contraria circa idem sunt, & hoc modo oportet, quod maiori uirtuti opponatur grauius peccatum. Sicut. n. ex parte obiecti attendit maior grauitas peccati, ita est maior dignitas uirtutis. utrunq. n. ex obiecto speciem sortitur, ut ex supradictis patet. * unde oportet, quod maxima uirtuti directe contrarietur maximu peccatum, quasi maxime ab eo distans in eodem genere. Alio modo potest considerari oppositio uirtutis ad peccatum sicut quandam extensionem uirtutis cohibentis peccatum. Quãto enim fuerit uirtus maior, tanto magis elongat hominem à peccato sibi contrario, ita quod non solum ipsum peccatum, sed etiam inducẽtia ad peccatum cohibet. Et sic manifestum est, quod quanto aliqua uirtus fuerit maior, tanto etiã minora peccata cohibet: sicut etiam sanitas quanto fuerit maior, tanto etiam minores discrepantias excludit. & per hunc modum à maiori uirtuti minus peccatum opponitur ex parte effectus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ratio illa procedit de oppositione, quæ attenditur secundum cohibitionem peccati: sic enim abundans iustitia etiã minora peccata cohibet.

AD SECUNDUM dicendum, quod maiori uirtuti, quæ est circa bonum magis difficile, contrariatur directe peccatum, quod est circa malum magis difficile. Utrobique enim inuenitur quadam eminentia ex hoc, quod ostenditur uoluntas procliuior in bonu, uel in malu ex hoc, quod difficultate nõ uincitur.

AD TERTIUM dicendum, quod charitas non est quicunque amor, sed amor Dei: unde non opponitur ei quodcunque odium directe, sed odium Dei, quod est grauissimum peccatum.

ARTICVLVS V.

Utrum peccata carnalia sint minoris culpæ, quam spiritualia.

AD QUINTVM sic proceditur. Vñ quod peccata carnalia nõ sunt minoris culpæ, quæ peccata spiritualia. Adulterium. n. grauius peccatum est, quod furtum. dicitur. n. Prou. 6. Non grandis est culpæ eius quis furatus fuerit: qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam: sed furtum pertinet ad auaritiam, quæ est peccatum spirituale: adulterium autem ad luxuriam, quæ est peccatum carnale. ergo peccata carnalia sunt maioris culpæ.

¶ 2 Præter. Augus. dicit super Leuit. quod diabolus maxime gaudet de peccato luxuriæ, & idololatriæ: sed de maiori culpa magis gaudet. ergo cum luxuria sit peccatum carnale, uidetur quod peccata carnalia sint maximæ culpæ.

¶ 3 Præter. Philosophus probat in 7. Eth. quod incontinens concupiscentiæ est turpior, quam incontinens iræ, sed ira est peccatum spirituale, secundum Greg. 3. 1. Moralium. * concupiscentia autem per-

tinet ad peccata carnalia. ergo peccatum carnale est grauius, quam peccatum spirituale.

SED CONTRA est, quod Greg. * dicit, quod peccata carnalia sunt minoris culpæ, & maioris iniuria quam spiritualia.

RESPON. Dicendum, quod peccata spiritualia sunt maioris culpæ, quam peccata carnalia, quod non est sic intelligendum, quasi quodlibet peccatum spirituale sit maioris culpæ, quam quolibet peccatum carnali, sed quia considerata hac sola differentia spiritualitatis, & carnalitatis, grauiora sunt quam cetera peccata cæteris paribus. cuius ratio triplex potest assignari. Prima quidem ex parte subiecti, nam peccata spiritualia pertinent ad spiritum, cuius est conuer-

ti ad Deu, & ab eo auerti: peccata uero carnalia conuertuntur in delectatione carnalis appetitus, ad quem principaliter pertinet ad bonum corporale conuertere. & ideo peccatum carnale in quantum in inuoluntate plus habet de conuersione, propter quod etiam est maioris adhesionis: sed peccatum spirituale habet plus de auersione, ex qua procedit ratio culpæ: & ideo peccatum spirituale in quantum in huiusmodi, est maioris culpæ. Secunda ratio potest sumi ex parte eius, in quem peccatur: nam peccatum carnale, in quantum in huiusmodi, est in corpus proprium, quod est minus diligendum secundum ordinem charitatis quam Deus & proximus, in quos peccatur per peccata spiritualia: & ideo peccata spiritualia in quantum in huiusmodi, sunt maioris culpæ. Tertia ratio potest sumi ex parte motiui, quia quanto est grauius impulsuum ad peccandum, tanto homo minus peccat, ut infra dicitur. * peccata autem carnalia habent uehementius impulsuum, ipsam concupiscentiam carnis nobis innatã, & ideo peccata carnalia in quantum in huiusmodi, sunt maioris culpæ.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod adulterium non solum pertinet ad peccatum luxuriæ, sed etiam pertinet ad peccatum iniustitiæ, & quantum ad hoc potest ad auaritiam reduci, ut glo. dicit ad Eph. 5. super illud, Omnis fornicator, aut inmundus, aut auarus, & tunc grauius est adulterium, quam furtum, quãto homini charior est uxor, quam res possessa.

AD SECUNDUM dicendum, quod diabolus dicitur maxime gaudere de peccato luxuriæ, quia est maxime adhaerens, & difficile ab eo homo potest capi. Infatiabilis est enim delectabilis appetitus, ut Philosophus dicit in 3. Eth.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut Philosophus dicit, turpius est esse incontinentem concupiscentiæ, quam incontinentem iræ, quia minus participat de ratione, & secundum hoc etiam dicitur in 3. Eth. * quod peccata intemperatiæ sunt maxime ex probabilibus, quia sunt circa illas delectationes, quæ sunt communes nobis, & brutis, unde quodammodo per ista peccata homo brutalis redditur. & in hoc est quod, sicut Greg. 7. dicit, sunt maioris iniuriæ.

ARTICVLVS VI.

Utrum grauitas peccatorum attendatur secundum causam peccati.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur quod grauitas peccatorum non attendatur secundum causam peccati. Quanto enim peccati causa fuerit maior, tanto uehementius mouet ad peccandum, & ita difficilius potest ei resisti: sed peccatum dimittitur ex hoc, quod ei difficilius resistitur. hoc etiam pertinet ad infirmitatem peccantis, ut non facilius resistat peccato: peccatum autem quod est ex infirmitate, leuius iudicatur, non ergo peccatum habet grauitatem ex parte suæ causæ.

Cap. 20. primum à primo. tom. 5.

q. 60. art. 1.

D. 2003. 2179.

2. 2. q. 8. 134. ar. 3. & 4. di. 9. art. 3. q. 6. cor. & di. 33. q. r. art. 3. q. 2. ad 3. & ueri. q. 25. art. 6. ad 2. Et Pfa. 1. 10. 6. dia.

Cap. 6.

Cap. 31.

Aug. de fide & litte. 2. tom. 3.

Aug. lib. contra 1. n. c. 8. art. 10. fo.

207. art.

207. art.

¶ 2 Præter.